

Πρόλογος και Επίλογος του έργου «Διήγησις περί της τελευταίας αλώσεως της Θεσσαλονίκης» (Μαρία Κούση)

/ [Πεμπτουσία](#)

Σύμφωνα με την τυπική εισαγωγή του Βυζαντίου, τα έργα ξεκινούν με αφορμή την ανάθεση του έργου από κάποιο φανταστικό πρόσωπο. Ο Αναγνώστης φαίνεται να ξεκινάει με την τυπική αυτή εισαγωγή. Δηλαδή γράφει επειδή κάποιος άλλος τον έχει βάλει. Το πρόσωπο αυτό, βέβαια, είναι της φαντασίας του και ας αναφέρει στον επίλογο ότι πρόκειται για έναν τίμιότατο πατέρα της Εκκλησίας. Γι' αυτό δεν αναφέρει και το όνομα του.

Στο πρώτο κεφάλαιο, λοιπόν, βλέπουμε τον πρόλογο. Ο συγγραφέας γράφει και απευθύνεται σε ένα β' πρόσωπο, σε έναν καλό του φίλο που τον αποκαλεί άριστο, πνευματώδη και φιλομαθή. Αυτός φαίνεται να ζητάει από τον Αναγνώστη να διηγηθεί την άλωση της Θεσσαλονίκης από τους Τούρκους. Ο φίλος αυτός από την

αρχή δείχνει να είναι κάποιον πρόσωπο με αξίωμα το οποίο σέβεται. Γιατί ο συγγραφέας τονίζει ότι γράφει χωρίς τη θέληση του μόνο και μόνο γιατί του το ανέθεσε με επιμονή αυτός ο άνθρωπος και θα ήταν επικίνδυνο να αρνηθεί την προσταγή του, οπότε δείχνει προθυμία. Μάλιστα, ο άνδρας αυτός είναι φίλος του και υποστηρίζει ότι η φιλία πολλές φορές οδηγεί σε πράξεις με το ζόρι.

Ο Αναγνώστης από τη μεριά του θεωρεί τον εαυτό του ανεπαρκή λογοτεχνικά και πνευματικά ώστε να φέρει σε πέρας μία τόσο επίσημη δουλειά και δεν το επιθυμεί γιατί πιστεύει ότι υπάρχουν πολλοί άλλοι άνθρωποι με ικανότητες και λογοτεχνικό ταλέντο.

Αντίθετα θα προτιμούσε να σωπάσει. Γι' αυτό το λόγο, κατά κάποιο τρόπο, προειδοποιεί τους αναγνώστες του ότι λόγω της πνευματικής του ένδειας το έργο δε θα προβάλλει το ταλέντο του και την τέχνη του λόγου, τα οποία δεν κατέχει. Παρακαλάει, λοιπόν, να είναι επιεικείς μαζί του γιατί δεν γράφει από περηφάνεια αλλά υπό την προσταγή κάποιου άλλου.

Τέλος, όπως συνήθιζαν να αναφέρουν στους τυπικούς βυζαντινούς προλόγους, υπόσχεται ότι με απλό και εύκολο τρόπο και με μεγάλη συντομία θα καταγράψει μόνο τα χρήσιμα γεγονότα που αξίζει να τα γνωρίσει ο κόσμος και που ο ίδιος τα είδε με τα μάτια του. Μάλιστα, τονίζει ότι θα προσπαθήσει η γραφή του να είναι

αντάξια του θέματος και σε αυτό θα βοηθήσουν και οι ευχές του τίμιου ανδρός.

Έπειτα, στο δεύτερο κεφάλαιο υπάρχει απότομη αλλαγή του ύφους και λειτουργεί σαν ένας δεύτερος πρόλογος, δίνοντας περισσότερες πληροφορίες γι' αυτόν τον τίμιο άνδρα. Λέει ότι το πρόσωπο αυτό στο οποίο απευθύνεται είναι κάποιος που γνωρίζει πολύ καλά την πόλη και είναι γέννημα θρέμμα της. Έζησε σε αυτήν όλη τη διάρκεια της Βενετοκρατίας, έφυγε λίγο πριν την άλωση και επέστρεψε μετά την εντολή του Μουράτ για να ζωντανέψει η πόλη. Γι' αυτό το λόγο ζητάει από τον Αναγνώστη την εξιστόρηση των γεγονότων στα οποία έλειψε από τη Θεσσαλονίκη. Αυτός ο δεύτερος πρόλογος που αφορά τη Βενετοκρατία και τα όσα υπέφεραν οι Θεσσαλονικείς από τους Λατίνους δε δικαιολογείται. Αν ο άριστος άντρας ήταν από τη Θεσσαλονίκη και είχε ζήσει εκεί τα χρόνια αυτά, δε θα χρειαζόταν ο συγγραφέας να μιλήσει γι' αυτήν την εποχή. Έτσι, φαίνεται ότι ο διασκευαστής προσπαθεί να ορίσει καλύτερα και με μεγαλύτερη ακρίβεια τον άνθρωπο αυτόν, για να δικαιολογήσει γιατί δεν ασχολήθηκε με την παλαιότερη ιστορία της πόλης.

Βλέπουμε στον επίλογο να υπενθυμίζει ότι πολλά στοιχεία και πληροφορίες δεν τα κατέγραψε, είτε γιατί θα χρειαζόταν περισσότερο χρόνο είτε γιατί θα χρειαζόταν περισσότερο κουράγιο και δύναμη για να τα εξιστορήσει. Στη συνέχεια, απευθύνεται πάλι στο φίλο του, επισημαίνοντας ότι μόνο αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο έγινε αυτή η διήγηση, γιατί αν αρνούνταν θα τον κατηγορούσε. Επαναλαμβάνει (όπως είπε και στον πρόλογο) ότι έκανε ό,τι μπορούσε για να ανταπεξέλθει σε αυτό το δύσκολο έργο και χρησιμοποίησε όλες του τις δυνάμεις για να τα καταφέρει. Προσθέτει, ακόμη, ότι αν ο φίλος του μείνει ευχαριστημένος από την εξιστόρηση θα οφείλεται στις προσευχές του. Ενώ αν δε μείνει ευχαριστημένος, ζητάει να πάρει και αυτός ένα κομμάτι ευθύνης, γιατί, ενώ δε γνώριζε την τέχνη του λόγου, του ανέθεσε αυτή την απαιτητική δουλειά.

Στο τέλος, φανερώνεται ότι το πρόσωπο για το οποίο γράφει είναι ένας τίμιος πάτερ και ο Αναγνώστης τον παρακαλάει να προσεύχεται γι' αυτόν για να μπορέσει να γίνει καλύτερος και να ξεπληθεί από τα λάθη του.

Έτσι, το έργο κλείνει με το σχήμα κύκλου, καθώς επανέρχεται σε όσα είπε και στον πρόλογο για το έργο του και τον τίμιο άνδρα. Ο Αναγνώστης έμεινε συνεπής σε αυτό που υποσχέθηκε στην αρχή του, ότι δηλαδή θα είναι σαφής στην έκφραση και σύντομος στην έκταση, όπως συνήθιζαν να λένε οι ιστορικοί στις εισαγωγές τους. Αυτό τονίζει και κλείνοντας το έργο με τον επίλογο του. Βέβαια, είναι φανερό ότι ο διασκευαστής δεν είναι συνεπής και δεν ακολουθεί τον Αναγνώστη στη συντομία και την απλότητα που υπόσχεται.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)